

УДК 351.84:316.4

**МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ У СИСТЕМІ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ**

К.В. Багмет¹, к.е.н.,

І.Д.Скляр², к.е.н.,

¹⁻²Сумський державний університет, м. Суми, Україна

У статті висвітлено процес розвитку інформаційної складової у механізмах соціального інвестування, визначено її місце та роль у системі взаємодії різних учасників процесів соціального інвестування, систематизовано вимоги до даних, що мають використовуватися у процесі оцінки соціального впливу, обґрунтовано етапність формування

Ключові слова: інвестиції, соціальний вплив, регулювання, інформаційне забезпечення, якість даних, стандарти даних

DOI: 10.21272/1817-9215.2017.4-11

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Зростання соціальних потреб та обмеженість фінансових ресурсів для їх вирішення змушують шукати нові підходи до реалізації соціальних програм. Усвідомлення важливості проблеми та зацікавленість державної влади у більшості країн стимулювали розвиток інноваційних форм і методів фінансування соціальних програм. Останніми роками, коли після фінансової кризи 2008-2009 рр. проблема з доступністю фінансових ресурсів особливо загострилася, на інвестиції соціального впливу звернули особливу увагу як благодійники, влада, так і представники фінансового сектора. В основі інвестицій соціального впливу лежить ідея, що поряд з фінансовою віддачею, соціальні та/або екологічні цілі та завдання, а також вимірність їх досягнення, мають спрямувати ресурси, інструменти, ефективність та дисципліну ринків приватного капіталу на вирішення соціальних проблем. Тобто сегмент інвестування цього напрямку має розширюватися за рахунок удосконалення практичних.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Зростає актуальність соціального інвестування – інвестицій соціального впливу (SII). Проте перетворення цього інструменту на потужний потік фінансових ресурсів приватного сектора у соціальний сектор потребує вирішення багатьох проблем, основною з яких є вимірювання соціальних результатів. Саме це є умовою організації механізмів фінансування, зацікавленості інвесторів та органів державного управління, місцевої влади.

Мета статті. З огляду на значну актуальність проблеми цілями статті є дослідження процесу розвитку інформаційної складової та вимог до її регулювання у контексті формування ринку соціальних інвестицій.

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ

Підтвердження важливості вимірювання соціального впливу є те, що у червні 2013 року міжнародні лідери, як частина саміту G8 в Лондоні, заснували Цільову групу з інвестицій в соціального впливу (Social Impact Investment Taskforce), щоб

активізувати ці інвестиції. З самого початку ця група визнала, що вимірювання відіграє найважливішу роль у підтвердженні соціального та екологічного впливу цих інвестицій. Дослідження показують, що серед піонерів з оцінки впливу існує консенсус щодо найкращих практик вимірювання впливу. Однак, незважаючи на наявність широкого кола посібників з інформацією щодо інструментів вимірювання, ці практики поки що не знайшли послідовного застосування [5].

Така зацікавленість на міждержавному рівні свідчить, по-перше, про визнання потенційного значення соціального інвестування як потужного ресурсу розвитку соціального сектора, по-друге, першочерговості розвитку інформаційної складової для налагодження як регулюючих, так і ринкових механізмів. Місце та роль інформаційної складової у системі взаємодії різних учасників процесів соціального інвестування є центральною (рис. 1), оскільки якість даних, умови для їх оцінювання визначає привабливість для інвестора, поінформованість регуляторів, які беруть участь у процедурах фінансування.

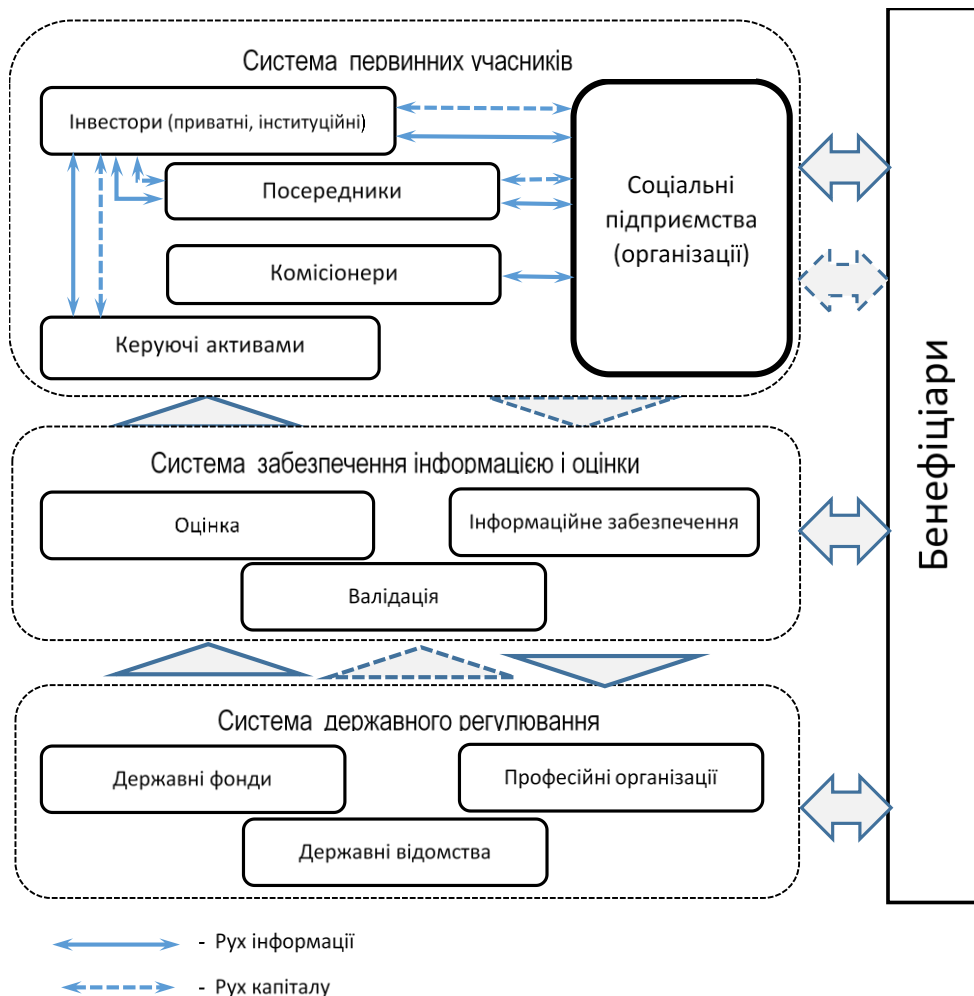

Рисунок 1 Взаємодія різних учасників у процесі соціального інвестування (складено автором на основі [3; 4; 5])

Так представники регулюючих органів повинні використовувати загальні інформаційні платформи для обміну даними, які висвітлюють широкі соціальні

потреби та, де це можливо, вартість отриманих наслідків для суспільства. Для більшої прозорості повинні розвиватися механізми заохочення усіх учасників до збору, накопичення та поширення даними щодо соціального впливу.

Наявність чітких, достовірних вимірів соціальних результатів є підтвердженням цінності для усіх зацікавлених сторін процесу інвестування, сприяє мобілізації більшого обсягу капіталу, а також прозорості механізму соціального інвестування. Важливість надійних «вимірників» очевидна як для інвесторів, так і для соціальних підприємств, організацій третього сектора, які працюють на цьому ринку і зацікавленні у зростанні потоку капіталу для фінансування програм та проектів.

Процес розвитку інформаційного забезпечення та відповідних оцінок може бути представлений як сукупність чотирьох складових:

1. Виникнення – характеризує процес, коли окремі учасники розробляють та розвивають свою власні підходи до оцінки ефективності діяльності у соціальному секторі, інтегрують їх у практику.

2. Поширення – можна описати як процес виділення найкращих практик оцінювання, зростає рівень узгодженості оцінок у різних організаціях, їх застосування стає більш масовим.

3. Стандартизація описує процес вироблення спільних принципів та практик оцінювання, стандартизацію окремих процедур, зростання рівня прозорості інформації, що використовують різні учасники для проведення, а також результатів вимірювань (оцінок).

4. Інтеграція – це процес, результатом якого є імплементація стандартів у ринкові механізми – стандарти стають частиною формальної інфраструктури ринку і дозволяють включати відповідні оцінки широкому колу інвесторів.

Узагальнюючи закордонний досвід [3; 4; 5], процес розвитку підходів до оцінювання соціального впливу інвестицій можна описати як перехідний від поширення до стандартизації. Крайні практики знайшли відгук в інших організаціях, окремі організації створюють масиви даних проте щодо результатів інвестицій соціального впливу. Проте ці дані мають відповідати ряду вимог, щоб у перспективі інституціалізувати процес реалізації інвестицій соціального впливу. А саме мова йде про такі характеристики даних як надійність, значимість, універсальність, порівнянність та доповнюваність.

Тому на цьому етапі процес регулювання інвестицій соціального впливу, та інституційних змін, що з ними пов'язані, повинен бути орієнтований на розроблення стандартів оцінок. Стандартизація передбачає передусім формування якісного інформаційного середовища. Стосовно оцінювання соціального впливу (довгострокових наслідків реалізації програм, проектів) важливо витримувати ряд вимог до даних, які будуть використовуватися для проведення оцінок, а саме дані мають бути: значущими (суттєвими), надійними, універсальними, порівнянними та доповнюваними.

Значущість даних означає їх релевантність для оцінок інвестора. Це означає здатність організації створювати фінансову, суспільну та екологічну цінність, що буде враховуватися як достатній фактор для прийняття, зокрема щодо формування портфеля.

Надійність означає, що дані о стосовно впливу інвестицій формують довіру до ринку цих інвестицій в цілому, що є необхідною умовою його розширення – залучення нових учасників. Важливо усвідомлювати, що надійність даних залежить від цілей, які ставилися у процесі вимірювання (які результати – безпосередні, середньострокові, довгострокові – оцінюються), а також від внутрішнього і зовнішнього середовища, у якому функціонує учасник. Тому загальна рамка або стандарти ефективного вимірювання соціального впливу повинна забезпечувати надійний збір даних, звітування та перевірку.

Порівнянність означає, що отримані дані мають забезпечувати можливість порівняння (зіставлення) результатів різних інвестицій соціального впливу.

Порівнянність є однією із ключових вимог, оскільки забезпечує об'єктивність, повноту, своєчасність прийняття відповідного рішення щодо інвестування, мінімізує трансакційні витрати, що є умовою створення ефективного ринку.

З огляду на специфіку соціального інвестування порівнянність даних забезпечити досить складно, оскільки різні галузі, регіони чи навіть етап на якому реалізується проект (програма) впливає на оцінку результатів. І тут саме стандартизація даних має бути коректною, оскільки обмежені ресурси можуть відволікатися від досить перспективних напрямів.

Доповнюваність означає, що дані дозволяють інвесторам оцінити ступінь досягнення результату через реалізацію відповідного проекту (програми) Таке розуміння ступеня досягнення бажаних результатів (вирішення існуючої проблеми) також є важливим для зростання ринку. Проте щодо доповнюваності даних можна говорити про ті самі труднощі, що і для порівнянності: специфічність цілі учасника визначає вимір ступеня її досягнення. Зокрема, інструменти, що передбачають «плату за успіх» мають демонструвати фінансову цінність соціальних результатів, проте якщо мова йде про ринок венчурного інвестування може не бути такої конкретної вимоги, проте треба продемонструвати, як конкретна програма впливає на результати схожих програм у регіоні чи сфері діяльності

Універсальність означає, що є можливість послідовного застосування даних на різних ринках, секторах, регіонах (країнах). Це дозволяє досягти справді масштабного результату – формування глобального ринку інвестицій соціального впливу. У світлі конвергенції ринків капіталу це є дійсно важливим завданням – перетворення соціального впливу на фактор, що оцінюється бізнесом на основних ринках капіталу [1; 6].

Розвиток інформаційної складової, де дані будуть відповідати описаним вимогам, є послідовним.

Необхідно враховувати, що усі описані вимоги є тісно пов'язаними між собою. Наприклад, значущість даних визначатиме спосіб їх отримання, що у свою чергу вплине на їх надійність та порівнянність. Відповідно про універсальність можна говорити лише тоді, коли дані є значущими, надійними та порівнянними. Однак, розуміючи складність формування такого масиву даних, що відповідали б усім вимогам, можна прогнозувати поступове їх впровадження. Процес розвитку інформаційної складової у механізмах соціального інвестування очевидно буде йти послідовно з огляду на важливість інформації певної якості для конкретного інвестора, конкретного інвестиційного рішення чи для розвитку ринку в цілому (рис. 2)

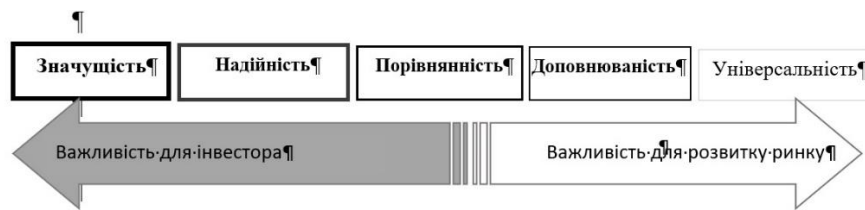

Рисунок 2 Значення вимог до даних для відповідно до масштабу

Перспективи формування універсального стандарту (стандартів)

На зміни у якості інформації також впливатимуть цілі інвесторів, оскільки вони стосуються вимірювання впливу безпосередньо зараз. Отже, прогрес для різних даних (різних секторів, ринків, регіонів) буде різним. Деякі будуть розроблені в короткостроковій та середньостроковій перспективі, інші з'являться у більш віддаленому горизонті.

Проте, різноманітність параметрів соціального інвестування (цілі, сфери, терміни, масштаби тощо) об'єктивно визначає недоцільність формування єдиного універсального стандарту. Навіть, якщо він буде сформований, не можна очікувати на його дієвість і ефективне застосування у реальній практиці оцінок соціального впливу.

ВИСНОВКИ

Отже, інформаційна складова займає центральне місце у системі взаємодії різних учасників соціального інвестування – забезпечує основу для прийняття рішень, дає підстави для компенсацій, впливає на перерозподіл капіталу. З огляду на таке місце і роль інформаційного забезпечення має бути сформована певна регулятивна рамка. Її призначення полягає, по-перше, у включенні якомога більшої кількості учасників через використання загальних правил та підходів, що розуміють та визнають соціальні інвестори. По-друге, у сприянні широкому розповсюдженню керівних принципів і вимог до даних у різних сегментах ринку, залишаючи при цьому можливість адаптації відповідно до потреб сегменту. Все це має реалізовуватися через призму розвитку інфраструктури, що дозволяє інвесторам легко порівнювати ефективність на основі оцінок соціального впливу.

Крім того, ефектом від створення такої рамки стане розкриття інвесторами даних про соціальні наслідки як частини власного регулярного процесу управління інвестиціями

Збір надійних даних, відповідна звітність дозволять проводити більш ґрунтовний аналіз соціального інвестування, удосконалювати на цій основі методологію оцінювання соціальних результатів, створюючи підґрунтя для розвитку глобального ринку соціального інвестування. Визнання таких регуляторних рамок у поєднанні з інфраструктурою дозволить інвесторам порівнювати ефективність варіантів та сприяє більш ефективному розподілу ресурсів. Напрямом подальших досліджень має стати розвиток інструментів оцінки, що дозволяють визначити, наскільки досягається додатковість, кількісно оцінити фінансову цінність соціальних результатів, специфічні вимірювання у всіх сегментах ринку, зберігаючи при цьому відповідність загальним принципам.

SUMMARY

The article describes a process of development of an information component in a mechanism of social investment. The place and role of the information component in the system of interaction between players of social investment processes are defined, the requirements for the data being used in the process of social impact assessment are systematized and formation stages are substantiated.

Keywords: investment, social impact, regulation, information provision, quality of data, data standards

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Belinsky, M., (2012). Social Impact Bonds: Lessons from the Field . Stanford Social Innovation Review. Retrieved: https://ssir.org/articles/entry/social_impact_bonds_lessons_from_the_field
2. Cohen, Sir R., (2011) Impact capital is the new venture capital (Part II) The Great Debate. Reuters. Retrieved: <http://blogs.reuters.com/great-debate/2011/07/13/impact-capital-is-the-new-venture-capital-part-ii/>
3. Epstein, M.J. and Yuthas, K. (2014) "Measuring and improving social impacts – a guide for nonprofits, companies and impact investors", Greenleaf Publishing, Sheffield. Retrieved: https://ssir.org/articles/entry/measuring_and_improving_social_impacts_a_guide_for_nonprofits_companies_and
4. Hehenberger, L., Harling, A-M., and Schölten, P. (2013) A practical guide to measuring and managing impact, Brussels: European Venture Philanthropy Association, 124, <http://evpa.eu.com/publication/guide-measuring-and-managing-impact-2015/>.
5. Social Impact Investment Taskforce (2014), Measuring Impact: Subject Paper of the Impact Measurement Working Group. Social Impact Investment Taskforce. Retrieved: <http://www.socialimpactinvestment.org/reports/Measuring%20Impact%20WG>

Надійшла до редакції 6 вересня 2017 р.